

Univerzita Pardubice

Filozofická fakulta

Závěrečná práce

Důvody jednodenní absence na vybrané střední škole

Doplňkové pedagogické studium

2023

Mgr. Gaislerová Hana

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou závěrečnou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze zdroje uvedené v příloženém seznamu.

V Trutnově dne 11. 4. 2023

podpis:

Poděkování

Děkuji tímto paní PhDr. Ehlové Marcele Ph.D., která byla vedoucí mé práce. Děkuji též všem žákům, kteří se ochotně podíleli na mé práci vyplněním dotazníků.

Hana Gaislerová

Zadání

Univerzita Pardubice Fakulta filozofická

Zadání

tématu závěrečné písemné práce doplňujícího pedagogického studia

Celé jméno studenta: **GAISLEROVA Hana**

Titul: **Mgr.**

Rok zahájení DPS: **2021**

Zaměstnání/ škola a ročník studia: **odborná učitelka, Vyšší odborná škola zdravotnická, střední zdravotnická škola a obchodní akademie Trutnov**

Práce je svým obsahem zaměřena převážně do oblasti: psychologie, **pedagogika**, obecná didaktika, oborová didaktika, metodologie, sociologie.

Téma práce: Důvody jednodenní absence na vybrané střední škole

Obsah práce:

Práce bude zaměřena na problematiku školní docházky žáků vybrané střední školy.

Cílem bude analýza absence žáků, dále se práce bude snažit zjistit faktory ovlivňující školní docházku, nejčastější důvody jednodenních absencí a srovnání těchto položek ve dvou oborech vzdělávání – všeobecného a s odborným zaměřením.

Zvolenou metodou práce bude kvantitativní šetření formou dotazníku vlastní konstrukce.

Práce bude rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. První část se pokusí definovat pojmy absence, školní docházky, záškoláctví. Bude se zabývat také prostředím školy, klima třídy, vlivem pedagoga, případně třídního učitele na školní docházku žáků.

Praktická část se pokusí provést kvantitativní výzkum na dané téma, zanalyzovat absenci žáků, srovnat důvody absence mezi vzdělávacími obory na vybrané střední škole.

Základní literatura dle ISO 690:

- 1) CAP, J., MARES, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7
- 2) CHRASKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0
- 3) PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013. ISBN- 978-80-262-0403-9

Termín odevzdání práce: **15. duben 2023**

Vedoucí práce: PhDr. Ehlová Marcela Ph.D.

Prohlašuji, že jsem se seznámil(a) se zásadami pro vypracování závěrečné písemné práce v rámci DPS.

V Pardubicích dne: 10.6.2022

Mgr. Gaislerová Hana

Anotace

Práce se zabývá problematikou jednodenní absence žáků střední školy, jejich motivací a postoji ke vzdělání. Zjišťuje, které faktory nejvíce ovlivňují školní docházku, jaké konkrétní důvody mohou být příčinou jednodenní absence a jaký vliv má v tomto kontextu rodina žáka, školní prostředí a v neposlední řadě také třídní učitel. Jedná se o kvantitativní výzkumné šetření s využitím metody vlastního nestandardizovaného dotazníku.

Teoretická část se zaměřuje na definování absence, vysvětlení teoretických pojmů jako záškoláctví a absentérství. V kontextu s absencí rozebírá pojem motivace, motivaci žáků ke vzdělání, vztahy mezi žáky a třídním učitelem a částečně také vliv samotné školy.

V druhé části pomocí dotazníku vlastní konstrukce zjišťuje nejčastější důvody jednodenní absence, zda výše uvedené skutečnosti jako prostředí školy, vztah s třídním učitelem či atmosféra kolektivu mají vliv na školní docházku.

Klíčová slova

žáci, střední škola, školní docházka, zdravotnické lyceum, praktická sestra, vzdělávání, studijní povinnosti, absence, motivace

Anotation

This work contains information about one day absence of high school students with factors, that influence school attendance and what are the core reasons for one-day absence and how influential is in this regard student's family, school enviroment, and class teacher. I tis a quantitative research with the use of own non-standardized questionnare.

Theoretical part is aimed at defining absence, theoretical ideas such as truancy and absenteeism. In context with absence it analyzes motivation of students towards education, relationships between students and the class teacher and partly also the influence of school itself.

Second part is about the most frequent reasons of one-day absence, which was collected using self-constructed questionnaire, and if the school enviroment, relationship with class teacher, or class collective influence school attendance.

Keywords

students, high school, school attendance, medical lyceum, practical nurse, education, study obligation, absence, motivation

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	10
1 Školní absence	10
1.1 Omlouvání školní absence	12
1.2 Hodnocení školní absence	12
2 Faktory ovlivňující vzdělávání a absenci žáka	13
2.1 Rodina	14
2.2 Škola	14
2.3 Třída	15
2.4 Učitel	16
2.5 Motivace	18
2.6 Školní prospěch	19
Praktická část	22
3 Výzkumné cíle a hypotézy	22
3.1 Hypotézy	22
3.2 Metodologie	23
3.3 Výzkumný soubor	23
3.4 Pilotní předvýzkum	23
4 Výsledky šetření	24
4. 1 Realizace výzkumu	24
4. 2 Prezentace dat	24
5 Závěr výzkumu	35
Závěr	37
Zdroje	38
Příloha – Dotazník	40

Úvod

Vysoké absence žáků představují všeobecně závažný problém ve školství a celkové počty zameškaných hodin středoškolských studentů mají v průběhu let vzestupnou tendenci. Pokud žáci pravidelně chybí ve škole, může to mít negativní dopad nejen na jejich školní výsledky, ale také později na přístup k zodpovědnosti ve svém budoucím povolání a v životě vůbec. Absence rovněž ovlivňují vztahy mezi učiteli a žáky. Existují různé důvody školní absence, nejčastěji jsou brány v potaz především zdravotní indispozice, případně rodinné důvody nebo návštěva lékaře, avšak nemělo by se jednat o opakované a časté nepřítomnosti v souvislosti s negativním vztahem ke škole, sociální fobií nebo problémy se šikanou. V takovém případě by se absence mohla stát pravidelnou a v časovém horizontu pak vyústit v dlouhodobý problém, který je nutný začít konstruktivně řešit s žákem co nejdříve.

Škola a učitelé se snaží s tímto problémem vypořádat různými způsoby, motivací a podporou žáků, vytvářením pozitivního školního prostředí, snížením náročnosti rozvrhu, individuálním přístupem nebo konkrétním programem pro snižování absence. Důležité je nezapomenout na neustálou komunikaci se žáky, vytváření zdravých vztahů mezi učiteli a žáky, aby se případné problémy zachytily včas. Zlepšení komunikace mezi školou, žáky a v neposlední řadě také rodinou, každopádně přispívá ke snížení absencí a podchycení případných problémů.

Cílem této práce je proto odhalit a popsat, jaký je nejčastější důvod jednodenních absencí. V práci bych ráda zanalyzovala hlavní důvody absence žáků střední zdravotnické školy v Trutnově, kde učím. Problematiku bych ráda přiblížila pohledem žáků, kteří mají ke svému vzdělání pozitivní vztah a uvědomují si negativní následky vysokých absencí. Jelikož se na naší škole téměř nevyskytuje záškoláctví nebo jen v minimální ojedinělé míře, zaměřila jsem se spíše na jednodenní absence, které občas dokáží děti využívat k vyhýbání se písemných testů nebo zkoušení. Zajímavé je, že jsem v české odborné literatuře nenašla snad jedinou publikaci, která by se nevěnovala pouze záškoláctví, ale absencí obecně. Pokud lze dohledat nějaké informace, tak se téměř vždy jedná o knihu, která se zabývá výchovnými problémy, všeobecným tématem absencí se zabývá většinou jen jedna kapitola. Vzhledem k odlišnosti témat záškoláctví a omluvených jednodenních absencí se domnívám, že si tato problematika zaslouží více pozornosti, protože v případě omluvené absence rodiči jde o podporu dítěte

v nezodpovědném přístupu nejen ke vzdělání, ale obecně k plnění povinností. Svoji práci bych ráda zpracovala z pohledu motivace, která žáky při volbě jít, či nejít do školy, ovlivňuje. Ráda bych porovнала, zda žáci všeobecně vzdělávacího programu Zdravotnické lyceum a odborného studia oboru Praktická sestra vedou k absenci stejné důvody nebo zda je mezi těmito obory rozdíl v kontextu předpokládaného dalšího vzdělávání. Obor Zdravotnické lyceum je zaměřený především na přípravu pro další studium na vysoké škole, zatímco obor Praktické sestry umožňuje již po maturitě nastoupení do pracovního procesu s odbornou kvalifikací a preferuje podstatnou část studia v praktické výuce.

Závěrečná práce se bude tradičně skládat ze dvou hlavních částí a to z teoretické a výzkumné. Teoretickou část rozdělím do dvou základních témat. První z nich definuje termín absence, ve druhé části se hodlám věnovat faktorům ovlivňující vzdělávání a absenci jako osobnost třídního učitele, školní prostředí, atmosféra třídního kolektivu a samozřejmě rodina. V empirické části se pomocí kvantitativního výzkumu budu snažit zjistit konkrétní informace, především důvody jednodenní absence, vliv faktorů již výše zmíněných a také existenci rozdílů mezi dvěma vzdělávacími obory na naší škole. Přiblížím zde realizaci svého výzkumného šetření pomocí výzkumného nástroje, kterým je dotazník vlastní konstrukce a na závěr se pokusím zanalyzovat zjištěné výsledky.

Teoretická část

1 Školní absence

Školní absence označuje nepřítomnost žáka v povinném vzdělávání na základní či střední škole. Tato povinnost se týká všech dětí v mnoha zemích, včetně České republiky. Většinou začíná v určitém věku uzákoněném v daném státu, většinou v 5 nebo 6 letech, pokračuje pak až do určité úrovně vzdělání, dokončením základní či střední školy. Cílem povinného vzdělávání je zajistit, aby každé dítě mělo přístup k základnímu vzdělávání. V minulosti se jednalo především o snížení negativního dopadu negramotnosti a tím zlepšení celkové ekonomické situace státu. Pokud je totiž procento negramotných příliš velké, je pracovní trh plný nekvalifikované pracovní síly. U nás se předpokládá méně než půl procenta negramotných, přesná statistika o počtu negramotných se neprovádí. V některých zemích je povinné vzdělávání zdarma a financováno státem, zatímco v jiných zemích mohou být některé úrovně vzdělání placené. Rovněž může být základní vzdělávání rozšířeno o další programy jako například program pro zvláštní vzdělávací potřeby nebo programy pro nadané studenty. Druhá skupina zmíněných jsou, bohužel, v našem státě velmi opomíjená. V České republice upravuje povinnou devítiletou školní docházku školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání z roku 2004. (Čapek, Matuš, 2007, Kyriacou 2005)

Ze zákonné povinnosti školní docházky dětí vyplývá povinnost zákonných zástupců dětí do školy posílat. Nepřítomnost dítěte ve škole definujeme jako školní absenci, jak už bylo zmíněno výše. Většina autorů se zabývá absencí, která není řádně omluvena, tedy záškoláctvím, které se děje většinou bez vědomí rodičů. Na naší škole se záškoláctví téměř nevyskytuje, občas bojujeme se skrytým záškoláctvím, absencí omluvenou rodiči. Proto se v této práci zabývám druhou variantou, omluvenou nepřítomností žáka, která je buď pravidelná, nebo příliš častá. Má-li žák zameškáno 10 % a více běžné výuky, užívají někteří zahraniční autoři termín *chronické absentérství* (chronic absenteeism, persistent absenteeism), které se zpravidla odvíjí od celkového počtu zameškaných dnů bez ohledu na důvod absence. Ve školním roce 2018/19 (poslední školní rok před covidovými opatřeními) podle dat České školní inspekce zameškaly děti ze základních škol v průměru kolem 90 hodin za školní rok, středoškoláci 140. Nejméně chyběli žáci základních škol ve Zlínském kraji, bylo to 62 hodin ročně; naopak nejvíce ve Středočeském 111 hodin. Ze statistik je

patrné, že s přibývajícím věkem absence stoupají, ačkoliv nejvíce stonají právě nejmenší děti. Z těchto dat je patrné, že zdravotní důvody by neměly být nejčastější příčinou absence středoškoláků. (ČŠI, 2019, Hrabal a spol., 1989, Šlapalová, Hlad'o, 2020)

Česká odborná literatura oblast absentérství téměř opomíjí. Většina publikací se zabývá pouze problematikou záškoláctví, tedy neomluvenými hodinami. Tématem v kontextu předčasných odchodů ze vzdělávání na středních školách s ohledem ve spojení s vysokou absencí se zabývala Trhlíková. Jako hlavní důvody zameškávání výuky uvádí nezáměr o školu nebo o obor, ekonomickou aktivitu studentů (brigády) a především pak rodinné zázemí, v němž chybí běžné vzory plnění povinností, kontrola docházky, nebo je naopak patrná snaha rodičů absence svých dětí krýt a omlouvat. V takovém případě můžeme mluvit o tzv. *skrytém záškoláctví*, kdy rodiče absenci svým dětem omlouvají, přestože nejsou nemocné nebo nemají žádný jiný vážný důvod pro nepřítomnost ve škole. Na naší škole však častěji řešíme opakované nevolnosti a přechodné zdravotní obtíže, což nejspíš souvisí s dnešní generací „sněhových vloček“. (Trhlíková, 2012, Kyriacou, 2005)

Chronické absentérství se však vyskytuje také u žáků i bez vážného zdravotního nebo osobního důvodu. Existuje mnoho faktorů, které mohou vést k vysoké absenci, kromě zdravotních jsou ovlivňujícími faktory špatné školní výsledky, sociální a emocionální problémy, šikana, rodinné problémy a další. Chronické absentérství má negativní dopad na školní úspěšnost a dlouhodobě může vést k nespokojenosti včetně omezení možností v budoucím životě. Zároveň má rozhodně negativní dopad na sociální a emocionální vývoj žáků, což dále vede k pocitu osamělosti, deprese, úzkosti a narušení vztahů s vrstevníky. Prevence těchto negativních jevů může zahrnovat různá opatření, od vytváření bezpečného a podpůrného prostředí pro žáky, poskytování psychologické pomoci, podpory rodičů a rodiny a mnoho dalších. Důležité je především včasné odhalení příznaků chronického absentérství a přijetí vhodných opatření k jeho řešení. Nástrojů používaných ve školním prostředí je dnes dostatek, ne všude se využívají efektivně. Většina škol organizuje preventivní programy, besedy, projekty, spolupracují s dalšími subjekty. Bylo by však minimálně vhodné zjistit průzkumem, zda jsou v dané škole doopravdy účinné. (Pavelková, Frencl, 1997, Procházka, 2012)

1.1 Omlouvání školní absence

Velmi obsáhlým bodem nejen ve školních řádech je omlouvání žáků. Dle *Metodického pokynu MŠMT* omlouvá absenci nezletilého žáka zákonný zástupce, v případě žáka zletilého si absenci může omlouvat sám. Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví školní řád. V každé škole platí jiná pravidla pro omlouvání a je důležité se s nimi seznámit. Obvykle musí rodiče nebo zákonní zástupci omluvit žáka buď telefonicky, nebo písemně. Většina škol si stanovila povinnost omluvit nepřítomnost nejpozději do tří kalendářních dní od počátku absence. Některé školy ještě vyžadují po návratu předložit omluvenku v omluvném listu. V případě, že je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka o vysvětlení. Pokud to považuje za nezbytné, může požadovat omluvení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem žáka, resp. praktickým lékařem pro děti a dorost. Ministerstvo školství doporučuje využívání jednotného postupu na všech základních a středních školách, který vychází právě z metodického pokynu. (Kyriacou, 2005, Průcha a spol., 2013)

1.2 Hodnocení školní absence

Jedná se o individuální rozhodnutí, hodnocení by mělo být v kompetenci pedagogů a zástupců školy, aby mohli objektivně vyhodnotit, zda je neúčast studentů oprávněná či nikoliv. Je třeba mít na paměti, že každý žák je individuální a tak budou i jeho důvody odlišné. Komunikace s žákem, který má vysokou absenci, může být obtížná, ale měla by být vedena v pozitivním duchu. Je důležité, aby byl učitel důsledný, nastavil jasná pravidla a vyžadoval jejich dodržování. Žákovi musí být jasné, že jeho absenci nebere na lehkou váhu, ale zároveň musí student cítit, že mu chce učitel pomoci, snaží se pochopit jeho důvody, najít společnou řeč. Pokud dá učitel najevo, že mu na studentovi záleží a získá si jeho důvěru, je větší šance na zlepšení, než v případě tvrdých postihů a někdy i neúčinných trestů. V komunikaci s takovým studentem je vhodné využít školního psychologa, který je dnes na většině škol. (Průcha a spol., 2013, Koláš, Šikulová, 2009)

2 Faktory ovlivňující vzdělávání a absenci žáka

Každý žák je individuální osobnost a různý je tedy i přístup k vlastnímu vzdělávání. Potřeba získávání znalostí a dovedností se v průběhu života mění v závislosti na věku a vyspělosti nervové soustavy. Vzdělávání je velmi důležité pro osobní rozvoj, profesní růst a úspěch v životě. Díky vzdělávání si každý člověk rozšíří své možnosti na pracovním trhu, ale rozvine také například své zájmy a záliby. Vzdělávání má mnoho praktických přínosů, například osvojování cizích jazyků pomůže komunikovat s lidmi z jiných kultur a otevře nové pracovní příležitosti, učení technických dovedností umožní zvládnout konstruktivní práci na IT technologii, nejen užívání ve volném času k hraní PC her. Celkově lze shrnout, že vzdělání je klíčové pro úspěch v dnešním světě a pomáhá k dosažení vlastních cílů a splnění snů. (Hrabala, Pavelková, 2010, Pavelková, Frencl, 1997)

Existují různé druhy vzdělání, od primárního základního až po terciární vysokoškolské. Uvědomění si smyslu a důležitosti vlastního vzdělání má zásadní vliv na školní docházku a tím samozřejmě na počet absencí ve škole každého jedince jednotlivě. Přes důležitost, kterou vzdělávání většina lidí přisuzuje, a nárůst vysokoškolsky vzdělaných, Česko v procentu vysokoškoláků za průměrem Evropské unie zaostává. Vztah k vlastnímu vzdělání může být ovlivněn mnoha faktory, jako jsou zkušenosti se školou v minulosti, způsob, jakým je vyučováno, vztah k učitelům a spolužákům, zájem o vyučovaná témata, rovněž celkové psychické, fyzické zdraví, rodinné vzory a mnoho dalších. Když má žák pozitivní vztah ke vzdělání, je pravděpodobnější, že bude mít větší motivaci učit se a dosáhne lepších výsledků. Pozitivní vztah ke vzdělání může žákovi také pomoci v budoucnu, když se bude setkávat s výzvami a novými situacemi. Naopak na druhé straně, pokud má žák negativní vztah ke vzdělání, může to vést k nedostatečné motivaci ke školní docházce, absenci vyučování, špatným výsledkům a problémům s chováním. Negativní vztah ke vzdělání může vést k problémům v životě, kdy vytoužené povolání vyžaduje určitý stupeň vzdělání a odbornou přípravu, student ho však není schopen dosáhnout. Je důležité, aby nejen rodina, ale také školy a učitelé pracovali na vytváření pozitivního vztahu ke vzdělání u svých studentů, poskytovali jim podporu, aby se mohli úspěšně učit a dosáhnout svých cílů. To může zahrnovat personalizovaný, tedy individuální přístup, podporu rozvoje studijních dovedností, zapojení studentů do vzdělávacích aktivit a podobně. Může se to zdát samozřejmou náplní pedagogické práce, ne však u všech učitelů je tento smysl vzdělávání naplňován v praxi. (Průcha a spol., 2013, Matoušek, Kroftová, 1998)

2.1 Rodina

Nejdůležitější a velmi významný vliv na jedince má rodina. Rodiče jsou prvními učiteli, jsou zodpovědní za výchovu a rozvoj svého dítěte včetně vzdělání. Vytváří určité vzorce chování, které jedince ovlivňují v jeho přístupu k učení a povinnostem. Je to právě rodina, odkud pochází přístup k disciplíně a k dodržování určitých pravidel. Vzdělání je dnes vnímáno jako nutnost zvláště v souvislosti s potřebou neustále aktualizovat své dovednosti a vědomosti tak, aby člověk obstál v dnešním hektickém životě profesním, společenském i soukromém, udržel krok s neustále se zvyšujícími požadavky pokrokové a technicky moderní doby. Zejména starší generace uvádí často potřebu doplnění vzdělání (nejčastěji v počítačové technologii a cizích jazycích), kterého se jim nedostalo ve škole. (Matoušek, Kroftová, 1998, Trhlíková, 2012, Svobodová, 2012)

Vliv rodiny na vzdělání je nezastupitelný, rodiče mohou dětem poskytnout podporu a motivaci k vzdělávání tím, že se zajímají o jejich školní práci a úspěchy, pomáhají jim s domácími úkoly, jsou příkladem a především zajistí vhodné podmínky pro učení v klidném prostředí a láskyplné atmosféře bezpečného rodinného zázemí. Postoj samotných rodičů ke vzdělání může být různý v závislosti na kulturních, náboženských nebo socioekonomických faktorech. Někteří rodiče mohou považovat vzdělání za velmi důležité a podporovat své děti, aby se vzdělávaly co nejvíce. Pro jiné nemusí být vzdělání na prvním místě a nevěnují vzdělání svých dětí tolik pozornosti. V některých kulturách je vzdělání klíčovým faktorem pro úspěch a postavení v životě, v jiných se vzdělání nemusí tolik cenit, mohou být důležitější například rodinné vazby, pracovní zkušenosti nebo manuální zručnost. Velký význam hraje také ekonomická situace rodiny, v dnešní době přibývá sociálně slabých rodin, kdy jen dojíždění do školy může pro rodinu znamenat finančně neúnosnou situaci. (Procházka, 2012, Janošová a spol., 2016, Hrabal a spol., 1989)

2.2 Škola

Další, čím je jedinec ovlivňován, je škola. Škola je instituce, která se zabývá vzděláváním a výchovou a jejím cílem je předávat znalosti, dovednosti a hodnoty, které jsou nezbytné pro úspěšné fungování v dnešním světě. Škola je místem, kde se děti a mladí lidé učí základům matematiky, přírodních věd, společenských věd, literatury, jazyků i umění. Škola je prostředím, kde žák tráví podstatnou část dne, přijde do kontaktu se svými vrstevníky,

s učiteli, poznává, učí se něco nového. Pokud je jeho vztah ke škole kladný, potom nemá důvod docházce se vyhýbat. Z toho důvodu by se měla každá škola snažit o pozitivní klima, které je podmínkou pro efektivní proces vyučování a učení. Velký vliv má samotné prostředí školy, jako jsou učebny s moderní technologií, prostorné a pohodlné lavice, odpočívací kouty, knihovna, sportovní hala, jídelna, kuchyňka pro žáky, hřiště a další. Významné je také to, jakým způsobem jsou prezentovány informace, zda jsou učitelé aktivní, interaktivní při samotné výuce a využívají různé vzdělávací metody, které výuku dělají zajímavou, zábavnou, inspirující. Největší význam mají však lidské hodnoty, které jsou ve škole uznávány a které podporují respekt, toleranci a spolupráci jak mezi žáky, tak mezi žáky a učiteli. Vytváření pozitivního klimatu ve škole je úkolem nejen ředitele, ale celého učitelského sboru. V souvislosti se školním prostředím je zmiňována tzv. *školní fobie*, která se vyznačuje nepřiměřeným strachem a úzkostí ze školního prostředí v kontextu s určitou osobou, předmětem či situací. Tato fobie může rovněž souviset i s povinností dodržovat specifická pravidla a normy, týkající se například chování, oblečení, využívání mobilních telefonů a podobně. Naše škola si zakládá na tom, že se u nás drtivá studentů cítí dobře, bezpečně, což jim zajistí především přátelská a rodinná atmosféra. Naším krédem je „škola, která má srdce“. (Janošová a spol., 2016, Svoboda, Němcová, 2015)

2.3 Třída

Třídní kolektiv odkazuje na skupinu studentů v jednom třídním systému, kteří pracují společně v průběhu školního roku. Atmosféra třídního kolektivu se odráží v interakcích žáků a jejich vztazích mezi sebou a učiteli. Pozitivní atmosféra podporuje spolupráci a produktivitu, zatímco negativní může vyvolat napětí, čímž negativně ovlivní školní výkon studentů. Učitelé mohou vytvářet pozitivní vztahy v třídním kolektivu tím, že podporují respekt, důvěru, toleranci, komunikaci a týmovou spolupráci. Lidské hodnoty jsou v dnešní hektické době tím nejcennějším. (Čapek, 2010, Hrabala, Pavelková, 2010)

Pro dítě, které vstoupí do školy, se třída na několik příštích let stane téměř druhým domovem. Zde prožívá své učební, ale i osobní úspěchy a radosti, také však prohry a strasti. Klima třídy má stejně jako klima celé školy zásadní vliv na motivaci žáků a jejich postoj k učení. Atmosféra ve třídě je důležitá nejen pro vzdělávání žáků, ale také pro jejich celkové prožívání školního života. Kvalita této atmosféry ovlivňuje jak školní výkon žáků, tak i jejich

chování a vztahy k ostatním žákům a učitelům. Vztahy mezi dětmi ve třídě jsou klíčové pro udržení pozitivní atmosféry. Učitelé by měli vytvářet prostředí, jež podporuje různorodost a respekt k odlišnostem mezi jednotlivými žáky. Učitelé by měli být otevření pro diskuse, měli by se snažit pochopit a zohlednit potřeby svých žáků, měli by podporovat spolupráci a interakci mezi žáky, aby se zlepšily jejich schopnosti v oblasti komunikace, týmové práce a řešení problémů. Většina žáků potřebuje pro učení a práci klidné a stabilní prostředí. Učitelé by měli vytvářet pozitivní klima ve třídě, které podporuje vzdělávání a zároveň respektuje potřeby jednotlivých žáků, přesně tak, jak se o to snažíme i na naší škole. Každý žák je jedinečný a může mít různé potřeby. Učitelé by měli být citliví k těmto potřebám a podporovat jeho individuální způsob učení a rozvoj. (Svoboda, Němcová, 2015, Šed'ová a spol., 2012, Hrabal, Pavelková, 1989)

2.4 Učitel

Důležitou roli v zájmu o vzdělání hraje také učitel. Pro žáky je důležitá osobnost učitele, jeho kreativita a jeho dobrý příklad, schopnost být oporou dětem, nebo i jejich rodičům. Původní role učitele jako zdroje informací není již v dnešní době aktuální. Dnes se od něj v první řadě očekává schopnost umět vytvořit vhodné podmínky a podpůrné prostředí, ve kterém se odehrává výchovný a vzdělávací proces, motivovat žáky k získávání znalostí z dalších zdrojů. Učitelův přístup, komunikační dovednosti a způsob vedení výuky mohou ovlivnit chování a postoje studentů a tím i celkovou atmosféru ve třídě. Kvalitní učitel umí vytvořit pozitivní klima ve třídě, podporovat spolupráci mezi studenty, motivovat k učení a kritickému myšlení, což vede ke zvýšenému zájmu o vzdělávání a lepším výkonům ve škole. Na druhé straně učitelé, kteří nejsou schopni vybudovat kladné vztahy s žáky, mohou naopak negativně ovlivňovat chování studentů, jako například narušování výuky, šikanování, projev nezájmu a neochota se učit. Dokonce i dnes existují pedagogové, kteří využívají své *moci* nad studenty. *Moc* zde chápeme jako schopnost ovlivňovat jednání jiné osoby nebo skupiny, tedy žáků. Může jít o ovlivnění pozitivní, s čím se u pedagoga počítá, ale také negativní, které znamená naprosto neprofesionální jednání, případně je projevem syndromu vyhoření. V prostředí školy lze *moc* skrýt pod falešný dojem individuálního postoje a strategie konkrétního pedagoga. Takový učitel však většinou nedosáhne snížení chronického absentérství, neboť nátlak nikdy neprodukuje dobré výsledky. (Šed'ová a spol. 2012, Čapek, Mareš, 2007, Hrabal, Pavelková, 2010)

Dalším důležitým faktorem, který ovlivňuje vztahy mezi studenty, je reakce učitele na konfliktní situace. Učitelé, kteří jsou schopni řešit konflikty v rámci třídy, poskytnout studentům prostor pro vyjádření svých názorů, najít společné řešení konfliktu a nabídnout možnosti řešení, pomáhají k budování silnějšího třídního kolektivu. Studenti musí vědět, že jsou respektováni a že jejich názory jsou důležité. Dobrý pedagog by měl být chopen pomoci studentům vyjádřit své emoce a pocity a nechat je ventilovat, ukázat studentům, že je mohou bez obav vyjadřovat. V každé konkrétní situaci může být použit jiný způsob řešení a učitel by měl být schopen přizpůsobit se situaci a reagovat na potřeby studentů. Nejzásadnější roli má samozřejmě třídní učitel. (Šed'ová a spol. 2012, Čapek, Mareš, 2007, Hrabal, Pavelková, 2010)

Pedagogické vzdělání učitele není, bohužel, dostatečnou přípravou pro zvládnutí všech možných krizových situací, s kterými se může ve své profesi setkat. Pedagogické fakulty by se měly dnes zaměřit více na praktické pedagogické dovednosti a modelové situace, než teoretické znalosti, které si konec konců stejně jako naši studenti, mohou vyhledat a nastudovat z různých zdrojů. Naprosto neocenitelné je vzdělání využitelné v praxi, budoucí učitelé by se měli na fakultě dozvědět, jak vést vyučovací proces, jak motivovat studenty k učení, jaké vzdělávací techniky používat. Místo toho jsou informováni o spoustě teoretických faktů, které jim jejich začátek v náročném povolání nijak neusnadní. Je pravdou, že až samotná praxe učitele naučí, jakým způsobem s žáky pracovat, jak zvládat různé situace, jak řešit konflikty. Měli by být však na tuto realitu alespoň částečně připraveni. Vztah učitele a žáka je jako každý jiný vztah založen na citu. A právě na pedagogické fakultě jsou přednášející vzorem vlastního povolání. Upřímný zájem, vstřícnost a otevřenost signalizuje, že se o žáky opravdu zajímáme a žáci k takovému učiteli pocítují důvěru. Pedagog by měl být schopen empatie, vcítit se do jejich situace a pochopit jejich pocity. Velký důraz je potřeba klást především na spravedlivost a objektivitu. Pocit křivdy může studentovi zůstat do konce života, poznamenat jeho vztah ke vzdělávání obecně, konkrétně pak u studenta pedagogiky ovlivnit i jeho postoj k budoucím žákům. Z výše uvedeného je zřejmé, že povolání učitele je velmi náročné. Vyžaduje silné osobnosti odolné vůči stresu, což se týká všech povolání pracujících s lidmi. Pedagog má o to obtížnější práci, že pracuje s dětmi. Pokud se snaží o dobré vztahy se svými žáky, má naději, že absence v jeho třídě nebude tolik problematická. (Svoboda, Němcová, 2015, Čapek, Mareš, 2007, Martínek, 2009)

2.5 Motivace

Motivací rozumíme psychický proces vycházející z nějaké potřeby a ústící ve výsledný žádoucí vnitřní stav uspokojení. Motivace je považována za základní pilíř úspěšnosti žáka, zvyšuje jeho učební výkon a slouží k překonávání školních obtíží. Motivace může být ovlivněna **vnitřní** pohnutkou nebo **vnější** pobídkou. Nejsilnější vnitřní motivací ke vzdělávání mají lidé ambiciózní, kteří chtějí uspět ve svém profesním životě, a lidé s přirozeným zájmem o okolí a společnost. Aby si dítě vypěstovalo k učení zdravý vztah a mělo chuť se škole poctivě věnovat, je velmi důležité, aby vidělo ve studiu smysl a rodiče ho dokázali povzbuzovat. Výchova a vedení rodiny jsou nejdůležitějším prvkem pro vytváření hnacího motoru, kterým je právě motivace. Vnitřní motivace je účinná v mnohem delší horizontu, než motivace vnější. Je ovlivněna osobními faktory, vychází z vnitřních pohnutek, zájmů a potřeb jednotlivce. Pokud je kdokoliv nucený dělat něco, co ho nebaví, může se cítit frustrovaný a nespokojený. Navíc, pokud se vnější motivace stane jediným zdrojem hnací síly, nemusí být dosažení cíle, kterým je v tomto kontextu určitý stupeň vzdělání, doprovázeno pocitem štěstí a radosti. Přestože vnější motivace není vždy nejefektivnější způsob motivace, může být však stále užitečná. Důležitost vzdělání si v dětském či dospívajícím věku ještě nemusí být dítě natolik vědomé, proto je určitý nátlak ze strany rodiny či školy na místě. Dítě se naučí povinností, zdravým návykům a zodpovědnosti, které zužitkuje později v profesním životě. Známe jistě i z vlastní zkušenosti ono posvátné prozření v dospělosti: „rodiče měli pravdu, já jsem jim to tenkrát zazlíval“. Nicméně vnitřní motivace je vždy účinnější a trvalejší. (Trhlíková, 2012, Kyriacou, 2005, Procházka, 2012)

U dětí se potřeba vzdělávat postupně rozvíjí a ovlivnit ji může bezesporu rodina, školní instituce či osobní vliv učitele. Jednou z největších motivací zůstává pro žáka pochvala a kladné hodnocení, zaměření se na jeho schopnosti, ne na nedostatky. Pochvala má pro dítě velkou cenu, ať už vzejde od rodičů, vrstevníků nebo od vyučujícího. Pedagog, který zvládá účinné techniky motivační výuky podporující k seberealizaci jako je například vypracování samostatné práce a také prezentování názorů a myšlenek před třídou, jejich obhajování před učiteli a svými spolužáky, vytváří ideální prostor pro úspěšnou práci a tím i pochvalu. Děti potřebují vidět ve své činnosti smysl, pokud jim přijde chodit do školy zbytečné, docházce se vyhýbají a považují ji za plýtvání času. Proto je nutné, aby je někdo k učení přiměl, uměl je motivovat. Potřeba pochvaly je jednou z nejlepších motivací. Ideálním způsobem je

připravit pro dítě atraktivní prostředí a učinit výuku zajímavou, tedy z pohledu dítěte nenudnou. Důležité rovněž je, nechat dítě rozhodovat, plánovat, věnovat se směru, který ho naplňuje a zajímá. Výběr střední školy však není někdy jeho vlastním rozhodnutím. (Procházka, 2012, Trhlíková, 2012, Čapek, Mareš, 2007)

Vnitřní motivy, které mají vliv na záškoláctví, vycházejí z osobnostních charakteristik jedinců jako je nedozrálост nervové soustavy, emoční labilita, nízká intelektuální úroveň, ze kterých pak následně může plynout neschopnost zvládat školní povinnosti, psychosociální nedospělost, či poruchy chování. V tom, jaké vnější motivy ovlivňují školní absenci, se většina autorů shoduje primárně ve třech hlavních oblastech a těmi jsou rodinné zázemí, školní prostředí a vrstevnické skupiny. Školnímu prostředí a rodinnému zázemí byly věnovány kapitoly výše. Samozřejmě ne vždy se žák musí dostat k problémové vrstevnické skupině. Nicméně riziko se zvyšuje, pokud jsou děti sociálně izolované, nenalézají dostatečnou harmonii v rodině a ani se jim nedaří získat přátelství mezi svými vrstevníky. Rozhodnutí žáka neúčastnit se výuky, tedy na ni záměrně nepřijít anebo opustit školu před jejím konáním, bývá často podporováno stejným rozhodnutím učiněným jeho kamarády, s kterými se ztotožňuje. Ve vrstevnické skupině může student najít očekávanou pochvalu, která se mu nedostává od rodičů či pedagoga. Tyto skupiny jsou tvořeny spřátelenou partou dětí, které se v určitých situacích chovají podobně. Jak ale podobnost názorů a chování mezi členy vzniká? Kollerová uvádí, že jde o důsledek dvou vzájemně se prolínajících procesů. V první řadě funguje výběr dle lidového rčení: *Vrána k vráně sedá*. Druhým procesem je sociální vliv, kdy se děti snaží připodobnit svým přátelům. Potvrzuje se, že děti, které se ve škole přátelí, projevují například přibližně podobnou míru agrese nebo morálního ospravedlňování, stejně tak podobný mají přístup k povinnostem a vyučovacímu procesu. Zdá se, že vrstevnické skupině se více přizpůsobují chlapci, než děvčata. Mužské pohlaví má všeobecně větší potřebu budovat si pověst drsného, tvrdého jedince, který dokáže porušovat pravidla, rebelovat a v kontextu vzdělávání tedy nedodržovat školní režim. (Janošová, Kollerová a spol. 2016, Hrabal, Pavelková, 2010, Matoušek, Kroftová, 1998)

2.6 Školní prospěch

Prospěch, nebo-li školní úspěšnost, je hodnocení, které udává úroveň dosažených výsledků žáka ve vztahu k požadavkům a očekáváním daným školou. Tento ukazatel se obvykle

hodnotí v procentech, slovním hodnocení nebo u nás nejčastěji stupňováním, tedy známkováním, podle předem stanovených kritérií. Hodnocení školního prospěchu se používá jako zpětná vazba pro žáka, jeho rodiče a pedagogy, kteří se podílejí na jeho vzdělávání. Cílem je podpořit žáka k dosažení co nejlepšího vzdělání a připravit ho na další stupeň vzdělání nebo na vstup do pracovního života. Zpětnou vazbou chápeme informaci o průběhu procesu jeho učení. Zpětná vazba je pevně zabudovaná do struktury pedagogické komunikace a poskytuje diagnostické informace o porovnatelných kvalitách výkonů jednotlivých žáků. Zpětná vazba může být zaměřená na úkol nebo výsledek, na proces, případně také na osobnostní projevy studenta. (Šeďová a spol., 2012, Kolář, Šikulová, 2009, Čapek, 2010)

Školní neúspěch může mít různé důvody, velmi častým je neschopnost se učit. Děti nedostávají návod, jak zvládnout techniku učení, i když se někteří pedagogové tomuto tématu ve třídě věnují a poskytují nejen teoretické rady, ale například během i mimo školní výuku učební techniky se studenty trénují. Školní neúspěchy mají negativní dopad nejen na samotného studenta, rovněž i na jeho okolí a na společnost obecně. Proto je důležité aktivně přistupovat k prevenci a podpoře studentů, kteří se s těmito situacemi potýkají. Podpora učitele je především v upřímné a otevřené komunikaci. Je důležité, aby žáci mohli vyjádřit své pocity, myšlenky a zkušenosti bez obav z odsouzení nebo vyloučení. Dále by měl učitel být vzorem důslednosti, dodržování slibů a závazků. Děti jsou obzvláště citlivé na splnění slibů, pokud toto učitel zvládá, ukáže tím své třídě, že jeho slovo má váhu, je důsledný nejen k dětem, ale i k sobě. V případě školního neúspěchu studenta by měl mít učitel dostatek empatie, vlídnosti a rovněž schopnosti ho povzbudit. Nejdříve pochválit úspěchy, teprve pak se věnovat chybám. Zaměřit se na řešení problému, nabídnout dítěti možnost doučování, věnovat mu čas, pomoci mu podle jeho individuálních potřeb. (Šeďová a spol., 2012, Kolář, Šikulová, 2009, Hrabal a spol., 1989)

Na střední škole závisí prospěchová úspěšnost spíše na studentovi samotném než na vlivu rodičů. Promítají se v ní motivační a osobnostní faktory. Důležitý význam zde má také přístup ke vzdělání a sociální inteligence. Vliv dospělých autorit na školní úspěšnost v dospívání už není tak významný jako v předchozích vývojových obdobích, záleží zde spíše na studentovi samotném. Studentův subjektivně vnímaný význam vzdělání v tomto období úzce souvisí se stupněm vzdělání rodičů a sociokulturním zázemím, což ovlivňuje také další studentovo směřování, píše Vágnerová. Školní prospěch na střední škole patří k důležitým

prediktorům úspěšnosti navazujícího vysokoškolského vzdělávání. Rubešová popisuje ve svém výzkumu vztah mezi úspěšností na vysoké škole a středoškolským prospěchem u studentů Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. (Vágnerová, 2012, Kolář, Šikulová, 2009, Hrabal a spol., 1989)

Praktická část

3 Výzkumné cíle a hypotézy

Cílem seminární práce je zjistit nejčastější důvody ovlivňující docházku žáků na Střední zdravotnickou školu Trutnov a způsobující jednodenní absenci ve škole. Práce se zabývá rovněž faktory, které absenci mohou přímo či nepřímo ovlivnit, motivací žáků a jejich přístupem k vlastnímu vzdělání.

Na základě stanovených cílů a zkušeností z vlastní krátké pedagogické praxe jsem si stanovila tyto výzkumné otázky (VO).

VO1: Jaké jsou nejčastější důvody jednodenní absence žáků ve škole?

VO2: Jaký vliv na absenci má plnoletost?

VO3: Jaký vliv na absenci žáků mají rodiče, třídní učitel a školní prostředí?

3.1 Hypotézy

Na základě obecného cíle a výzkumných otázek jsem si stanovila tyto čtyři hypotézy.

H1 - Předpokládám, že u Zdravotnického lycea se zdravotní důvody jako nejčastější příčina jednodenní absence budou vyskytovat více, než u Praktické sestry.

H2 – Předpokládám, že více omluvených absencí ze zdravotních důvodů, které nebyly vážné a nebránily by účasti ve výuce, uvedou žáci v oboru Praktická sestra, než v oboru Zdravotnické lyceum.

H3 – Domnívám se, že většina studentů by měla nebo má v případě plnoletosti výrazně vyšší absenci, pokud by si studenti mohli nebo již mohou omlouvat absenci sami.

H4 – Předpokládám, že rodiče budou mít větší vliv na absenci u studentů lycea, než u praktických sester.

3.2 Metodologie

Ke zjištění stanovených cílů a získání dat jsem si vybrala metodu vlastního dotazníku, který jsem zvolila pro jeho jednoduchost, krátkou časovou dotaci k jeho vyplnění a možnost oslovit větší množství žáků. Respondentům byla zaručena anonymita, aby nic nebránilo v pravdivém vyplnění a zajištěním sběru validních dat.

Jako nezávislé proměnné zde vystupovaly dva obory studované na naší střední škole, závislé proměnné představovaly důvody absence či motivační faktory.

Dotazníky byly rozdány v tištěné formě, sběr dat probíhal formou tužka-papír, navíc v rámci vyučování, proto bylo usilováno o to, aby sběr dat nezabral příliš mnoho času z hodinové dotace. Pro zpracování jsem použila programy Microsoft Office Word 2010 pro psaný text a program Microsoft Office Excel 2010 pro grafy a tabulky.

3.3 Výzkumný soubor

Výzkumu se účastnili žáci Střední zdravotnické školy Trutnov z oboru Zdravotnické lyceum (dále jen ZL) a Praktická sestra (dále jen PS). Práce je zaměřená na studenty 2. a 3. ročníků, konkrétně se jednalo o třídy ZL2, ZL3, PS2A a PS3B. Dotazníky vyplnili ve třídě během vyučování a odevzdali všichni společně vyučujícímu. Byla jim nabídnuta možnost dotazníky vyplnit doma a donést později, ale první možnost považovali za anonymnější. Třída ZL2 má celkem 31 žáků, v den vyplňování dotazníku tři žákyně chyběly. Třída ZL3 má celkem 28 žáků, v den vyplňování jich chybělo pět. Celkem tedy za obor zdravotnické lyceum vyplnilo dotazník 51 studentů. Ve třídě PS2A je celkem 28 žáků, při vyplňování chyběly dvě studentky, ve třídě PS3B je rovněž 28 žáků, chyběl pouze jeden student. Celkem za obor Praktické sestry vyplnilo dotazníky 53 studentů.

3.4 Pilotní předvýzkum

Vzhledem k rozmanitosti možných faktorů ovlivňující školní docházku s následnou jednodenní absencí byl proveden pilotní předvýzkum, aby bylo možné získat více informací k výzkumnému problému a následně přizpůsobit otázky v dotazníku. Toto pilotní šetření

probíhalo v květnu 2022 v rámci seminární práce k předmětu Metodologie na DPS. Bylo provedeno ve třídě PS1A, účastnilo se ho 29 respondentů. Pilot dle mého názoru dopadl úspěšně, získala jsem informace, které mi pomohly k sestavení dotazníku použitého v této práci, rovněž nový pohled na danou problematiku očima našich studentů a studentek.

4 Výsledky šetření

4.1 Realizace výzkumu

Celkem bylo rozdáno 104 dotazníků ve čtyřech třídách, všechny se vrátily správně vyplněné a byly využity k vyhodnocení. Šetření probíhalo v období února 2023, účast byla dobrovolná, všichni přítomní studenti se ochotně účastnili, nikdo neodmítl. Na naší škole mají žáci oboru Zdravotnické lyceum povinnost zpracovat k maturitě také závěrečnou absolventskou práci, proto se podobných výzkumů účastní bez problémů, vědí, že budou ve stejné situaci za rok či dva a budou rovněž potřebovat ochotné respondenty. Ani obor Praktické sestry nemá většinou žádné námítky s vyplňováním dotazníků, je to na naší škole běžná rutina. Všichni respondenti byli informováni o účelu výzkumu, rovněž byla zajištěna jejich anonymita. Ve třídách PS2A, PS3B a ZL3 jsem byla přítomna u vyplňování osobně, neboť je učím, ve třídě ZL2 je rozdala kolegyně, která je zároveň jejich třídní učitelka.

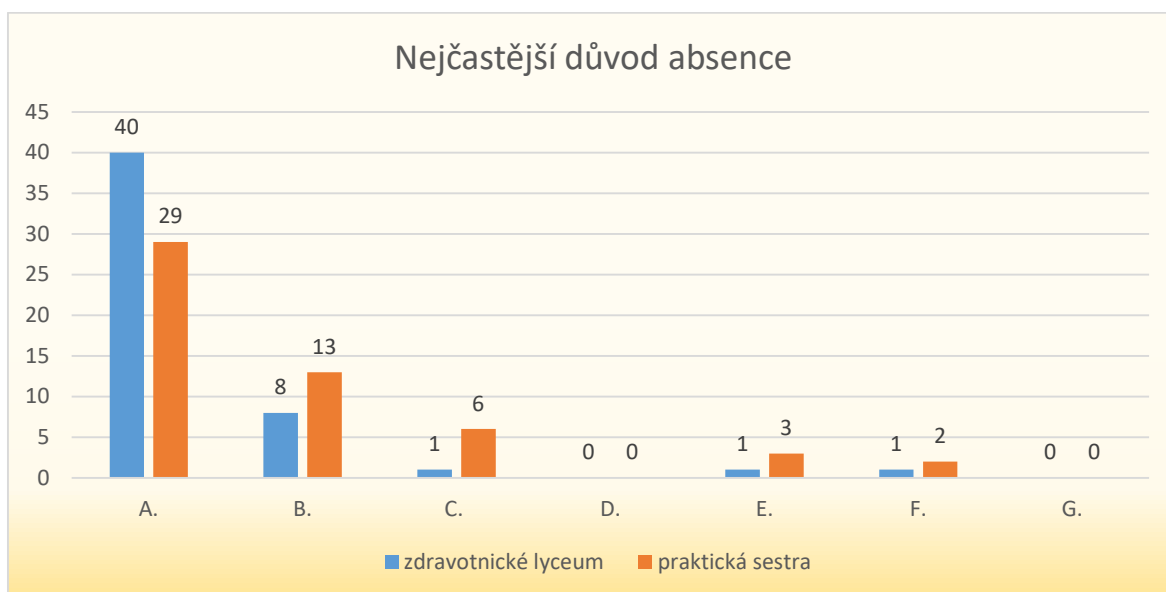
4.2 Presentace dat

Otázka č. 1 - Jste studentem/studentkou oboru:

Typ oboru	
Zdravotnické lyceum	Praktická sestra
51	53
Celkem 104 (100%)	

Z první otázky je zřejmé, že dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 104 studentů, z tohoto počtu bylo 51 studentů ze Zdravotnického lycea (ZL), z oboru Praktická sestra (PS) dotazník vyplnilo 53 studentů.

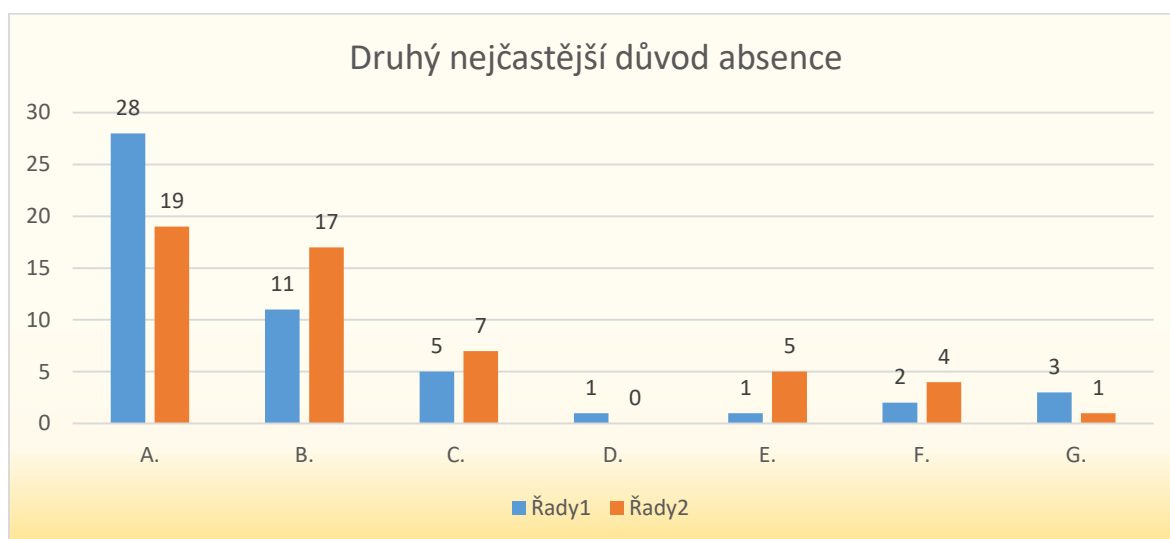
Otázka č. 2 - Co je podle Vás obecně u všech studentů nejčastější příčinou jednodenní absence?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Zdravotní důvody nebo návštěva lékaře	40 (78,43%)	29 (54,72%)
B. Plánovaná písemka	8 (15,69%)	13 (24,53%)
C. Neoblíbený předmět	1 (1,96%)	6 (11,32%)
D. Neoblíbený pedagog	0	0
E. Lenost – prostě se nám v daný den nechce	1 (1,96%)	3 (5,66%)
F. Dojíždění v brzkých ranních či pozdních odpoled. hodinách	1 (1,96%)	2 (3,77%)
G. Uveď případně jinou příčinu, která je podle Tebe nejčastější	0	0
Celkem respondentů	51	53

Odpovědi ukázaly, že nejčastějším důvodem jednodenní absence jsou *zdravotní důvody nebo návštěva lékaře*. V oboru ZL tuto možnost označilo 40 studentů, z Praktických sester pak 29. U studentů lycea to tedy byly více než $\frac{3}{4}$, zatímco u PS jen něco přes polovinu. Druhým nejčastějším důvodem byla *plánovaná písemka*, u ZL označená 8mi žáky, což činí 15,69%, u sester ji uvedlo 13 studentů, skoro $\frac{1}{4}$. Neoblíbený předmět jako důvod jednodenní absence označilo šest studentek sester a jeden student lycea. *Lenost* jako nejčastější příčinu absence zvolili tři studenti oboru sestry, lyceum pak jen jednou. *Dojíždění* označili dva studenti PS a jeden student ZL. U možnosti dopsat jinou příčinu nebyla uvedena žádná odpověď.

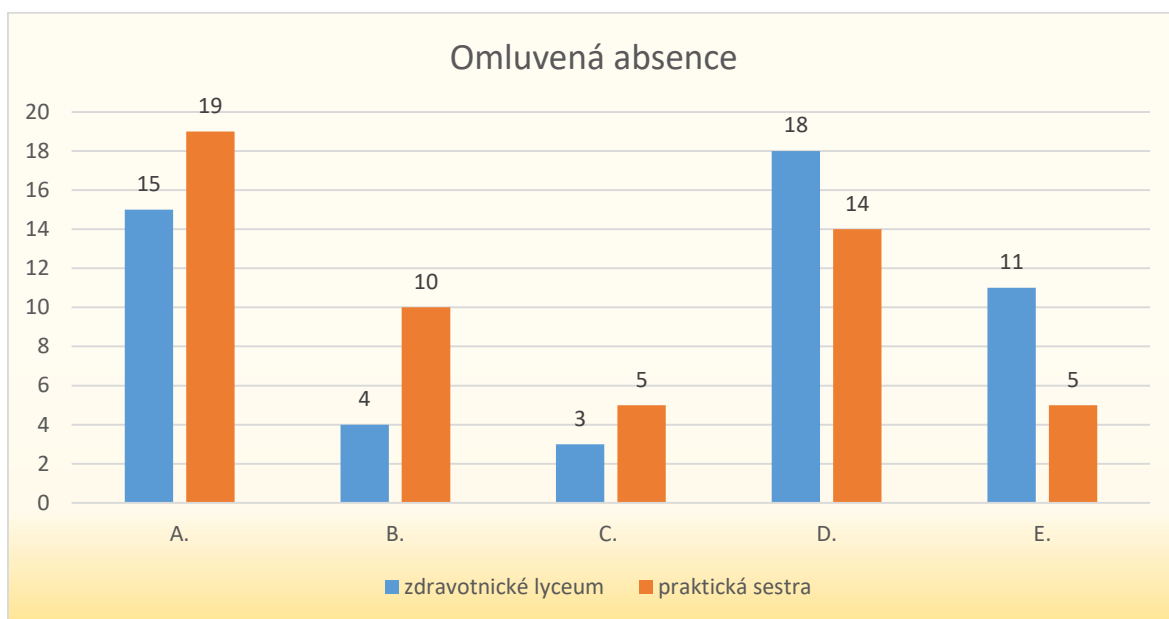
Otázka č. 3 - Co je podle Vás obecně druhou nejčastější příčinou jednodenní absence?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Zdravotní důvody nebo návštěva lékaře	28 (54,90%)	19 (35,85%)
B. Plánovaná písemka	11 (21,57%)	17 (32,08%)
C. Neoblíbený předmět	5 (9,80%)	7 (13,21%)
D. Neoblíbený pedagog	1 (1,96%)	0
E. Lenost – prostě se nám v daný den nechce	1 (1,96%)	5 (9,43%)
F. Dojíždění v brzkých ranních či pozdních odpoled. hodinách	2 (3,92%)	4 (7,55%)
G. Uveď případně jinou příčinu, která je podle Tebe nejčastější	3 (5,88%)	1 (1,89%)
Celkem respondentů	51	53

V otázce na druhou nejčastější příčinou se u obou oborů objevily na prvním místě *zdravotní důvody*, v oboru ZL opět výrazněji, než u PS. Lyceum označilo tuto možnost ve více než 50%, konkrétně 54,90%, sestry jen v 35,85%. *Plánovaná písemka* byla u obou oborů hned na druhém místě, tentokrát ji však označilo více sester, bylo jich 17, což činí 32,08%, než studentů lycea, kteří tuto odpověď zvolil 11x, to je 21,57% z celkového počtu studentů ZL. U sester se rovněž častěji objevuje *lenost*, tu označilo pět studentek PS, u lycea se objevila jen jednou, dále žáci vybrali možnost *dojíždění*, u lycea 2x, u sester 4x. Možnost volby *jiného důvodu* využili celkem čtyři studenti, shodně napsali *zpoždění* či *nestihnutí spoje*, u lycea tři, u sester jeden žák.

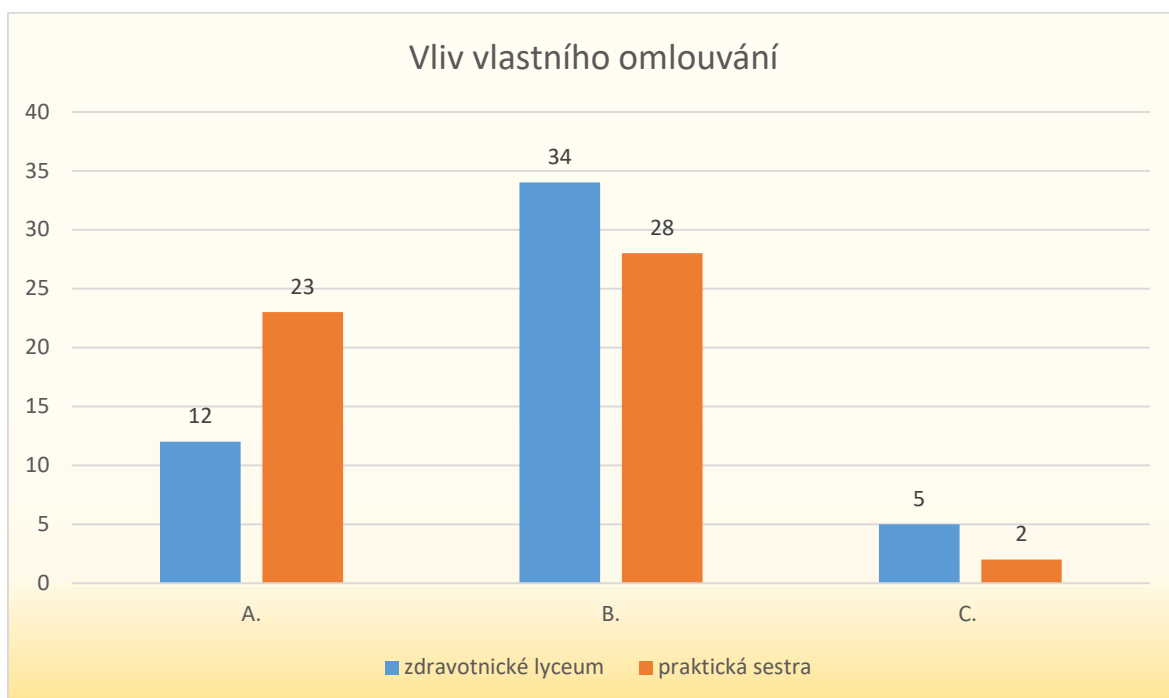
Otázka č. 4 - Stalo se někdy, že Vám rodiče omluvili absenci ze zdravotních problémů, ačkoliv Váš stav nebyl nijak vážný a výuku byste zvlád/a?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Ano, ale jen jednou výjimečně	15 (29,41%)	19 (35,85%)
B. Ano, několikrát jsem to již po rodičích žádal/a, nemají s tím problém	4 (7,84%)	10 (18,87%)
C. Ano, ale s rodiči se dohaduji, protože se domnívají, že mi nic není, jenže já se opravdu necítím dobře	3 (5,88%)	5 (9,43%)
D. Ne, žádám omluvenku po rodičích opravdu jen ve vážných případech	18 (35,29%)	14 (26,42%)
E. Nikdy jsem nezůstal/a doma ze zdravotních důvodů (nevolnost, bolest hlavy, břicha apod.) jen jeden den, vždy jsem byl/a nemocný/á více dnů	11 (21,57%)	5 (9,43%)
Celkem respondentů	51	53

V dotazu na skryté záškoláctví ohledně absence omluvené rodiči, potvrdilo *ano, výjimečně* 15 (29,41%) studentů ZL a 19 (35,85%) PS. *Několikrát* jednodenní omluvenku žádalo po rodičích 10 sester a 4 žáci lycea. Velké procento studentů žádá omluvenku na jeden den *ve vážných případech*, a to 35,29% žáků lycea a 26,42% sester. Více než pětina studentů ZL a téměř 10% PS tvrdí, že *jednodenní absenci ze zdravotních důvodů neměli*, vždy byli nemocní více dnů.

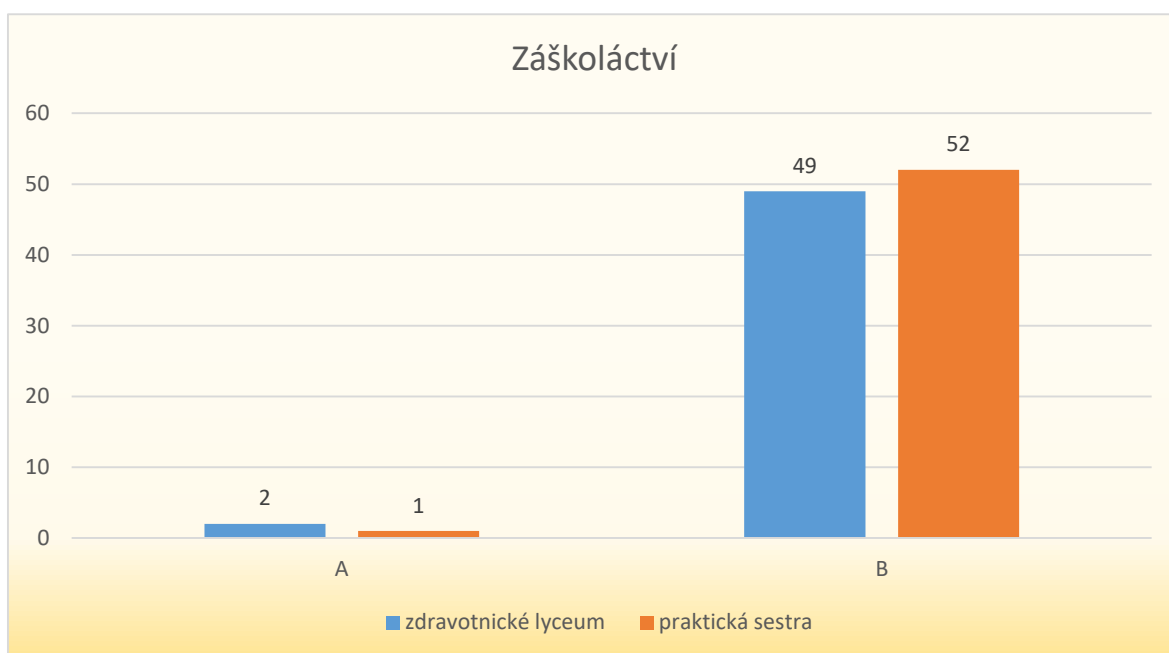
Otázka č. 5 - Domníváte se, že Vaše absence by byla vyšší, kdybyste ji mohl/a sám/sama omluvit? V případě plnoletosti se Vás týkají otázky za lomítkem.

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Ano, byla by vyšší/ano, je vyšší	12 (23,53%)	23 (43,40%)
B. Ne, zůstala by stejná/ne, zůstala stejná	34 (66,67%)	28 (52,83%)
C. Byla by nižší, cítil/a bych větší zodpovědnost/je nižší, cítím větší zodpovědnost	5 (9,80%)	2 (3,77%)
Celkem respondentů	51	53

V případě vlastního omlouvání absencí se 12 studentů ZL domnívá, že by byla nebo je *vyšší*, jde o necelou čtvrtinu z nich. U sester je to pak 23 studentů, což činí 43,40%. Že by absence zůstala *stejná* tvrdí 66,67% dětí z lycea a více než polovina sester, konkrétně 52,83%, což je 34 dětí ze ZL a 28 z PS. O možnosti *snížení absence* uvažuje pět studentů lycea a dvě sestry.

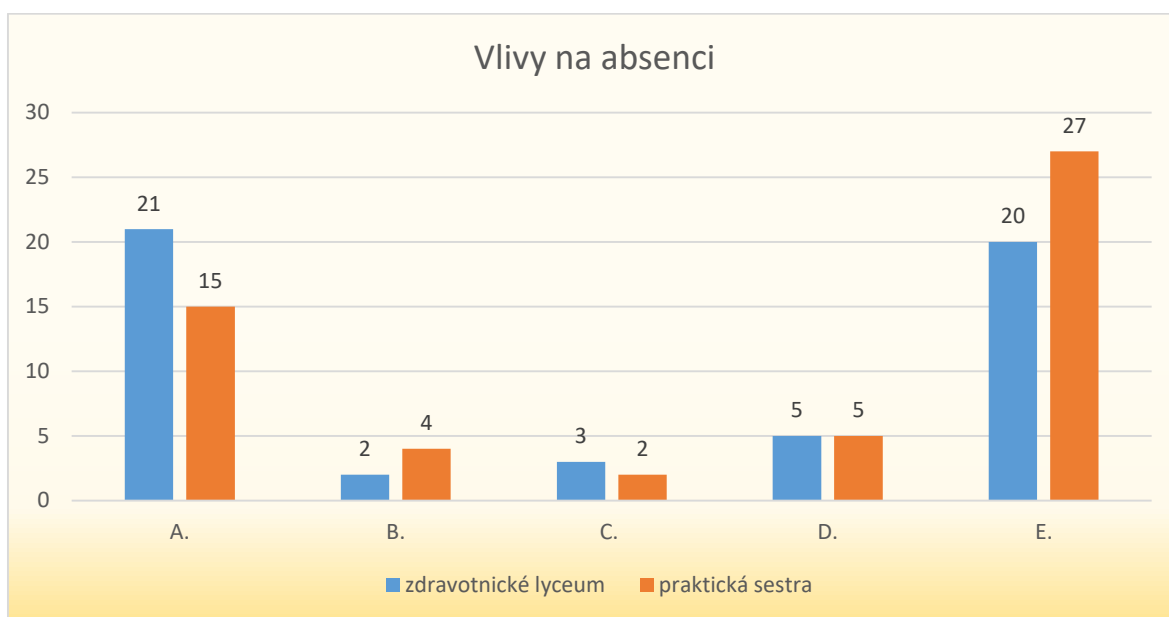
Otázka č. 6 - Byl/a jste někdy za školou?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Ano	2 (3,92%)	1 (1,89%)
B. Ne	49 (96,08%)	52 (98,11%)
Celkem respondentů	51	52

V otázce záškoláctví potvrdili dva studenti lycea a jeden student PS, že někdy *byli za školou*. Naprostá většina studentů obou oborů nikdy neomluvené hodiny neměla.

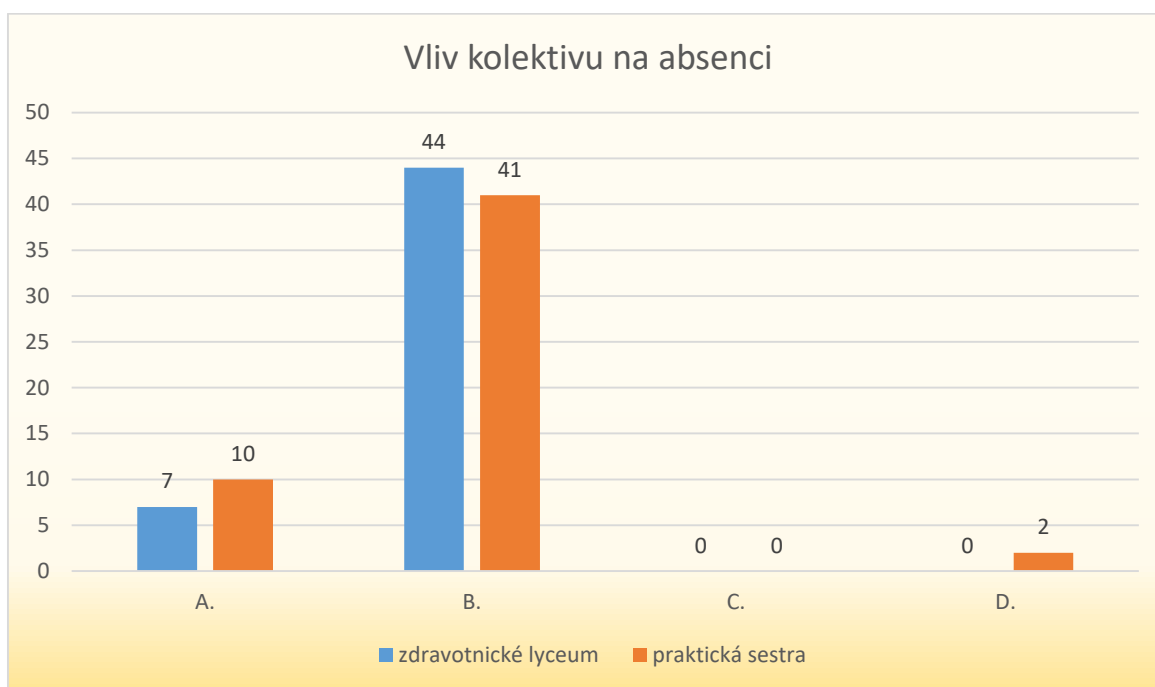
Otázka č. 7 - Největší vliv na Vaši absenci má:

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Rodiče – chtějí, abych nemeškal/a	21 (41,18%)	15 (28,30%)
B. Škola – při vysoké absenci musím dělat rozdílové zkoušky	2 (3,92%)	4 (7,55%)
C. Baví mě učivo, probíráme zajímavá témata	3 (5,88%)	2 (3,77%)
D. Chci se setkávat s kamarády/kamarádkami	5 (9,80%)	5 (9,43%)
E. Mám zodpovědnost ke vzdělání a následné uplatnění v životě	20 (39,22%)	27 (50,94%)
Celkem respondentů	51	53

V otázce, co má největší vliv na absenci, odpověděli žáci lycea *rodiče* 21x a sestry 15x. Činí to z celkového počtu dle oborů 41,18% a 28,30%. Dva studenti ZL a čtyři PS nutí k nízké absenci *škola* rozdílovými zkouškami, dále tři studenti ZL a dvě studentky PS *baví probíraná témata*. *Setkání s kamarády* jako ovlivňující faktor absence označilo pět dětí z lycea a stejný počet sester a *velkou zodpovědnost* ke vzdělání má 20 (39,22%) studentů ZL a polovina sester.

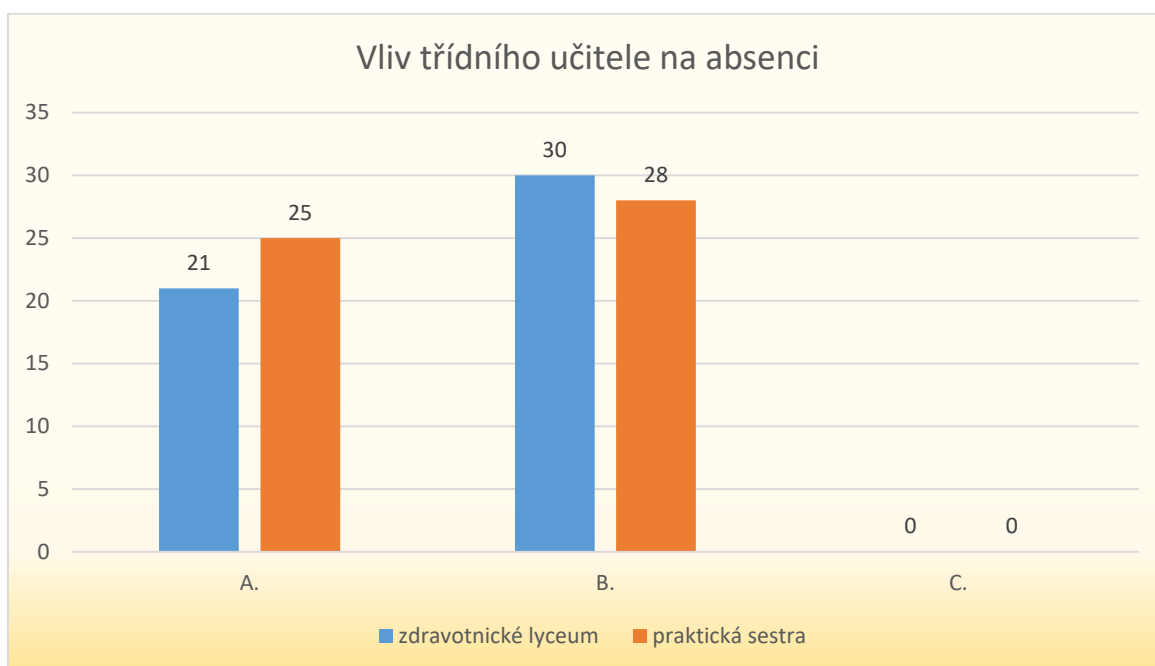
Otázka č. 8 - Ovlivňuje Vaši absenci třídní kolektiv?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Kolektiv máme přátelský, proto chodím do školy rád/a	7 (13,73%)	10 (18,87%)
B. Atmosféra kolektivu na mou absenci nemá žádný vliv	44 (86,27%)	41 (77,36%)
C. V kolektivu se necítím komfortně, proto více chybím	0	0
D. V kolektivu se necítím komfortně, ale absenci nesmím mít vysokou absenci	0	2 (3,77%)
Celkem respondentů	51	53

Na dotaz, zda absenci *ovlivňuje třídní kolektiv*, byla naprostá většina studentů z obou oborů přesvědčená, že *ne*, tedy za B. Tuto možnost označilo 44 studentů lycea a 41 sester, což činí z jejich celkového počtu dle oborů přes 86% a přes 77%. *Pozitivní vliv kolektivu* (možnost A) pociťuje 7 žáků ZL a 10 PS. Žádný student lycea ani sester necítí *negativní efekt*, který by se odrážel v absenci, jen dva žáci z PS se *v kolektivu necítí komfortně*, přesto to jejich absenci nezvyšuje.

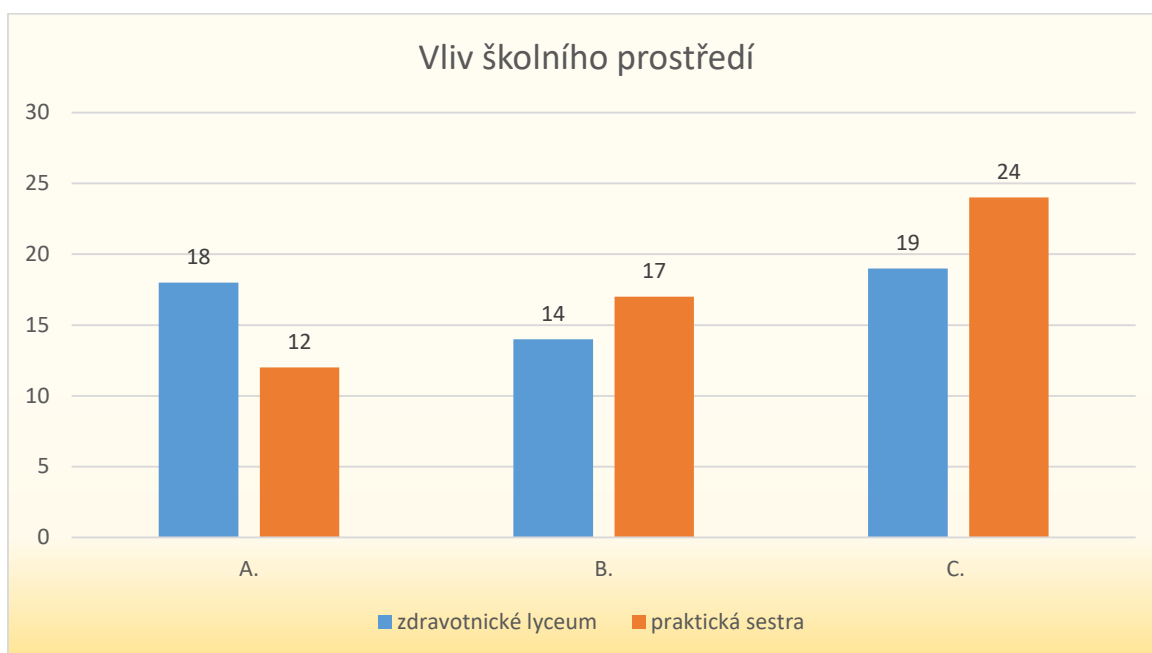
Otázka č. 9 - Jaký vliv na Vaši absenci má třídní učitel?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Stmeluje kolektiv, díky němu chodím do školy rád	21 (41,18%)	25 (47,17%)
B. Nemá na absenci ve škole žádný vliv	30 (58,82%)	28 (52,83%)
C. O třídu má malý zájem, k docházce nás nemotivuje	0	0
Celkem respondentů	51	53

V otázce na vliv třídního učitele odpovědělo 21 žáků ZL a 25 sester, že *díky němu chodí do školy rádi*. *Nemotivující chování učitele*, tedy za C, neoznačil žádný student, ale více než polovina z obou oborů se domnívá, že třídní učitel nemá na absenci *žádný vliv*, konkrétně 58,82% dětí z lycea a 52,83% z oboru PS.

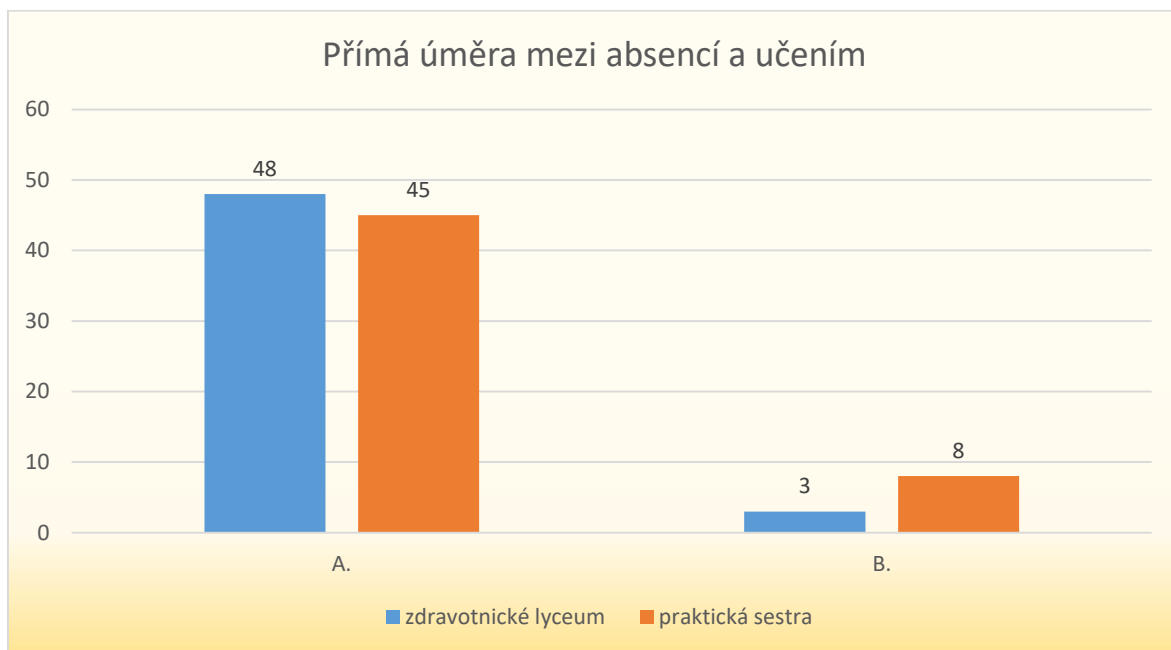
Otázka č. 10 - Má školní prostředí vliv na Vaši absenci?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Cítím se zapojený/á do dění ve škole (studentská rada, volba zvonění, dotazníky spokojenosti, chov včel a výroba vlastního medu, dobrovolnické charity, soutěže...)	18 (35,29%)	12 (22,64%)
B. Ano, příjemné prostředí pro komfort studentů snižuje absenci (barevná výzdoba, kuchyňka, občerstvení, posezení, akvárium, piano..)	14 (27,45%)	17 (32,08%)
C. Prostředí školy ani možnost zapojení do dění ve škole nemá na absenci žádný vliv	19 (37,25%)	24 (45,28%)
Celkem respondentů	51	53

Vlivu školního prostředí na jednodenní absenci dětí se týkala otázka č. 10. Zde se 18 studentů ZL a 12 studentů PS vyjádřilo, že se cítí být *zapojeni do dění ve škole*. Vliv *příjemného prostředí školy* na snížení absence označilo 14 žáků lycea a 17 sester, dále pak 19 dětí ZL a 24 PS se domnívají, že školní prostředí jejich jednodenní absenci *neovlivňuje*.

Otázka č. 11 - Domníváš se, že existuje přímá úměra mezi vysokou absencí a nechutí učit se? Čím větší absence, tím větší nechuť k učivu?

Výběr odpovědi	ZL	PS
A. Ano	48 (94,12%)	45 (84,91%)
B. Ne	3 (5,88%)	8 (15,09%)
Celkem respondentů	51	53

Poslední otázka dotazníku se týkala názoru, zda vysoká absence může zhoršit nechuť k učení. Většina dětí z obou oborů tuto myšlenku *potvrdila*, u studentů lycea to bylo 94,12%, což činí 48 žáků, u studentů sester 84,91%, což je 45 žáků. Jen tři žáci ZL a osm studentů PS se domnívá, že vyšší absence na chuť k učení *nemá vliv*.

5 Závěr výzkumu

Po grafickém zpracování veškerých dat, které jsem získala formou dotazníku vlastní konstrukce, mohu vyhodnotit odpovědi na hypotézy, které jsem si předem stanovila. Ve svém šetření jsem se nažila zjistit nejčastější důvody jednodenní absence žáků 2. a 3. ročníků naší školy v oborech Zdravotnického lycea a Praktické sestry. Očekávala jsem, že zdravotní důvody budou nejčastější příčinou, avšak domnívala jsem se, že mnohdy nebudou tak vážné a děti spíše využijí příležitosti si dát jeden den oddechu navíc nebo se tak vyhnout plánovanému písemnému testu. Tuto mou domněnku potvrdily odpovědi v otázce č. 4. Omluvenku minimálně jednou za absenci z důvodu zdravotních důvodů, které nebyla nijak vážné, výuku by student nejspíše zvládl, potvrdilo celkem 22 studentů ze ZL a 34 z PS. Jde o součet možností A, B a C, kdy označili buď možnost výjimečné takové situace, nebo opakované, případně možnost, kdy rodiče nejsou požadavku omluvení absence příliš nakloněni. Viz tabulka níže.

Odpovědi	ZL	PS
A. Ano, ale jen jednou výjimečně	15 (29,41%)	19 (35,85%)
B. Ano, několikrát jsem to již po rodičích žádal/a, nemají s tím problém	4 (7,84%)	10 (18,87%)
C. Ano, ale s rodiči se dohaduji, protože se domnívají, že mi nic není, jenže já se opravdu necítím dobře	3 (5,88%)	5 (9,43%)
Celkem	22 (43,13%)	34 (64,15%)

Samozřejmě tento výzkum nezjišťuje vážnost zdravotních obtíží, jejich oprávněnost, zda skutečně jejich zdravotní stav neumožňoval docházku do školy, ale pouze náhled samotných studentů. Možná je otázka v dotazníku donutila zamyslet se, případně zpytovat svědomí nebo naopak upevnit přesvědčení, že v žádném případě zbytečně ve škole nechybí.

V každém případě se šetřením potvrdila hypotéza č. 2 (**Předpokládám, že více omluvených absencí ze zdravotních důvodů, které nebyly vážné a nebránily by účasti ve výuce, uvedou žáci v oboru Praktická sestra, než v oboru Zdravotnické lyceum**), skutečně více využívají možnost omluvení jednodenní absence od rodičů ze zdravotních důvodů více studenti Praktické sestry, než Zdravotnického lycea. Domnívám se, že je to dané zaměřením těchto dvou oborů, kdy se lyceum věnuje všeobecnému vzdělávání, připravuje se na studium

vysokých škol, což jim zajišťuje klidnější studentský život bez stresujících situací z praxe. Nepočítaje samozřejmě jiné druhy problémů či potřeb, ať už sociálního, ekonomického nebo jiného rázu. Naproti tomu studenti oboru Praktické sestry mají v rámci výuky povinný předmět Praxe v nemocničním lůžkovém zařízení, kde pod vedením odborných učitelek provádějí téměř veškerou činnost jako personál. Vzhledem k tomu, že ošetřovatelství je profese náročná, jsou kladeny vysoké nároky také na studentky, ať už mluvíme o zátěži fyzické, psychické, emocionální i sociální. Výzkumy potvrzují, že praktické vyučování není příliš velká zátěž pro studenty kombinované formy, tedy dospělé studenty, zatímco pro studenty prezenční formy představuje určitou zátěž. Není proto divu, že v porovnání sester a všeobecného oboru je vidět rozdíl v přístupu k absenci, častějšího využití jednodenní omluvenky u oboru Praktické sestry.

Výzkumné šetření zároveň ukázalo, že důvodů vynechání školní výuky je více, převažují zdravotní důvody, na druhém místě je pak možnost vyhnout se plánovanému testu nebo zkoušení. Studenti však mají spoustu důvodů, kterými svou nepřítomnost ve škole omlouvají, důležitou roli zde jejich postoj k zodpovědnosti a rovněž přístup rodičů. Vliv učitelů či školního prostředí se neukázal jako příliš zásadní. První hypotézou, na kterou jsem hledala odpověď, zněla: **Předpokládám, že u Zdravotnického lycea se zdravotní důvody jako nejčastější příčina jednodenní absence budou vyskytovat více, než u Praktické sestry.** Tato hypotéza se ukázala jako pravdivá, zdravotní důvody jsou nejčastější odpovědí, ačkoliv zde nezjišťuji, zda jsou oprávněné. Jak ale bylo zmíněno výše, obor Praktické sestry se teprve adaptuje na vysoké nároky budoucího povolání a je tedy důležité k tomuto aspektu přihlédnout.

Třetí hypotéza se snažila nalézt odpověď na otázku, zda můžeme předpokládat zvýšení absencí v kontextu s dosažením plnoletosti studentů: **Domnívám se, že většina studentů by měla nebo má v případě plnoletosti výrazně vyšší absenci, pokud by si studenti mohli nebo již mohou omlouvat absenci sami.** Tato hypotéza nebyla v šetření potvrzena, neboť většina studentů se domnívala, že by s jejich plnoletostí zůstala absence stejná. V oboru PS zastávalo tento názor 52,83%, u lycea to je dokonce 66,67%. Možnost zvýšení absence připouští 23% studentů z oboru Zdravotnického lycea a 43,40% žáků Praktické sestry. V oboru Praktické sestry není rozdíl mezi názory ohledně omlouvání vlastní absence tak velký, ale vidím příčinu rovněž ve vystavení stresu na praktické výuce.

Poslední hypotéza zněla: **Předpokládám, že rodiče budou mít větší vliv na absenci u studentů lycea, než u praktických sester.** Tato hypotéza byla v šetření potvrzena. Označilo ji 41,18% studentů ZL, naproti tomu studenti PS ji označili ve 28,30%. Faktory, které ovlivňují jednodenní absenci, byly definovány v teoretické části, ovšem i laik neznalý psychologické či pedagogické vědy předpokládá, že většina rodičů žáků má zájem o studium svých dětí. Zde se potvrzuje, že všeobecné vzdělání připravující na VŠ studium jde ruku v ruce s větší zodpovědností ke studiu a potažmu tedy k absenci.

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, které faktory nejvíce ovlivňují školní docházku, jaké jsou nejčastější důvody jednodenní absence žáků na zdravotnické škole v Trutnově. Práce se rovněž zabývá motivací a postoji ke vzdělání, vlivem rodiny, školního prostředí a také samotných učitelů. Jedná se o kvantitativní výzkum s využitím metody vlastního nestandardizovaného dotazníku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se snažím definovat pojem školní absence, jejího hodnocení a omlouvání, další kapitoly jsou věnovány faktorům ovlivňující absenci. Praktická část je zaměřena na samotné výzkumné šetření, kde jsou prezentovány výsledky dat nasbírané pomocí dotazníku.

Ačkoliv se většina odborné literatury zabývá záškoláctvím, na naší škole se téměř nevyskytuje, což toto šetření potvrdilo. Obecně nemáme s vysokou absencí nijak zásadní problémy, pouze občas řešíme u jednotlivců častější jednodenní absence. Tento výzkum však potvrdil, že se jedná nejčastěji o zdravotní potíže, které nelze obecně zlehčovat, ale individuálně přistupovat ke studentům především oboru Praktické sestry, které možná v jednodenní absenci vidí způsob psychohygieny. Tu potřebují z důvodu dlouhodobému vystavení stresujícímu prostředí nemocničního prostředí na praxi. Ačkoliv je psychohygieny součástí teoretické výuky, je třeba počítat s tím, že jsou studenti ve věku adolescentů, kteří stále ještě dozrávají a potřebují čas, aby se si na nároky praktické výuky zvykli. Jsou to děti hozené do světa dospělosti příliš prudce, potřebují podporu a empatické zázemí.

Zdroje

- 1) ČAPEK, R. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2742-4
- 2) ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7
- 3) ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2018/2019*. Výroční zpráva české školní inspekce. 2019. Dostupné z: [Česká školní inspekce - Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020 - výroční zpráva ČŠI \(csicr.cz\)](https://www.csicr.cz/)
- 4) HRABAL, V., PAVELKOVÁ, I. & MAN, F. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN 80-04-23487-9
- 5) HRABAL, V. & PAVELKOVÁ, I. *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-755-8
- 6) CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0
- 7) JANOŠOVÁ P., KOLLEROVÁ L., ZÁBRODSKÁ, K., KRESSA, J. & DĚDOVÁ, M. *Psychologie školní šikany*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-2992-3
- 8) KOLÁŘ, Z. & ŠIKULOVÁ, R. *Hodnocení žáků*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2834-6
- 9) KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-945-3.
- 10) MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Garda, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5
- 11) MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2

- 12) PAVELKOVÁ, I. & FRENCL, M. *Motivace žáků k učení*. Praha: UK – Speciální pedagogika, 4/1997, ročník XLVII, str. 329-345. Dostupné z: [Pedag 1997 4 04 Motivace 329 345.pdf](#)
- 13) PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5
- 14) PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E. & MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013. ISBN- 978-80-262-0403-9
- 15) SVOBODOVÁ, L. *Skryté záškoláctví*. Řízení školy: odborný měsíčník pro ředitele škol, 10/2012, ročník IX, str. 27–29. Dostupné z: <https://www.psycholog-svobodova.cz/news/skryte-zaskolactvi/>
- 16) SVOBODA, J. & NĚMCOVÁ, L. *Krizové situace výchovy a výuky*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-935-8
- 17) ŠEĎOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R. & ŠALAMOUNOVÁ, Z. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0085-7
- 18) ŠLAPALOVÁ, K. & HLAĎO, P. „Už mě to tam nebavilo“ – absentérství žáků středních odborných škol v kontextu odpoutávání od školy. Brno, MU-FF, Orbis scholae, 2020, 14/1, str. 81-99. Dostupné z: [OS 14 1 0081.pdf \(karolinum.cz\)](#)
- 19) TRHLÍKOVÁ, J. *Předčasné odchody ze vzdělávání na středních školách*. Kvalitativní analýza rozhovorů s experty a příklady dobrých praxí. Praha: NÚV, 2012. Dostupné z [Predc odch rozh dobre praxe pro www.pdf \(npi.cz\)](#)
- 20) VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1

Příloha – Dotazník

Prosím o vyplnění dotazníku k mé výzkumné práci v rámci Doplnkového pedagogického studia. Vyplněním dáváte souhlas ke zpracování, které je zcela anonymní. Svůj souhlas máte právo kdykoliv zrušit ústně nebo písemně.

Děkuji předem za ochotu a vyplnění dotazníku.

Mgr. Gaislerová Hana

1. Jste studentem/studentkou oboru:

- A. Zdravotnického lycea
- B. Praktické sestry

2. Co je podle Vás obecně u všech studentů nejčastější příčinou jednodenní absence? (vyber jen jednu)

- A. Zdravotní důvody nebo návštěva lékaře
- B. Plánovaná písemka
- C. Neoblíbený předmět
- D. Neoblíbený pedagog
- E. Lenost – prostě se nám v daný den nechce
- F. Dojíždění v brzkých ranních či pozdních odpoledních hodinách
- G. Uveď případně jinou příčinu, která je podle Tebe nejčastější:

3. Co je podle Vás obecně druhou nejčastější příčinou jednodenní absence? (vyber jen jednu)

- A. Zdravotní důvody nebo návštěva lékaře
- B. Plánovaná písemka
- C. Neoblíbený předmět
- D. Neoblíbený pedagog
- E. Lenost – prostě se mi v daný den nechce
- F. Dojíždění v brzkých ranních či pozdních odpoledních hodinách
- G. Uveď případně jinou příčinu, která je podle Tebe nejčastější:

4. Stalo se někdy, že Vám rodiče omluvili absenci ze zdravotních problémů, ačkoliv Váš stav nebyl nijak vážný a výuku byste zvládl/a? (vyber jen jednu)

- A. Ano, ale jen jednou výjimečně
- B. Ano, několikrát jsem to již po rodičích žádal/a, nemají s tím problém
- C. Ano, ale s rodiči se dohaduji, protože se domnívají, že mi nic není, jenže já se opravdu necítím dobře
- D. Ne, žádám omluvenku po rodičích opravdu jen ve vážných případech
- E. Nikdy jsem nezůstal/a doma ze zdravotních důvodů (nevolnost, bolest hlavy, břicha apod.) jen jeden den, vždy jsem byl/a nemocný/á více dnů

5. Domníváte se, že Vaše absence by byla vyšší, kdybyste ji mohl/a sám/sama omluvit? V případě plnoletosti se Vás týkají otázky za lomítkem.

- A. Ano, byla by vyšší/ano, je vyšší
- B. Ne, zůstala by stejná/ne, zůstala stejná
- C. Byla by nižší, cítil/a bych větší zodpovědnost/je nižší, cítím větší zodpovědnost

6. Byl/a jste někdy za školou?

- A. Ano
- B. Ne

7. Největší vliv na Vaši absenci má: (vyber jen jednu odpověď)

- A. Rodiče – chtějí, abych nemeškal/a
- B. Škola – při vysoké absenci musím dělat rozdílové zkoušky
- C. Baví mě učivo, probíráme zajímavá témata
- D. Chci se setkávat s kamarády/kamarádkami
- E. Mám zodpovědnost ke vzdělání a následné uplatnění v životě

8. Ovlivňuje Vaši absenci třídní kolektiv?

- A. Kolektiv máme přátelský, proto chodím do školy rád/a
- B. Atmosféra kolektivu na mou absenci nemá žádný vliv
- C. V kolektivu se necítím komfortně, proto více chybím
- D. V kolektivu se necítím komfortně, ale absenci nesmím mít vysokou absenci

9. Jaký vliv na Vaši absenci má třídní učitel?

- A. Stmeluje kolektiv, díky němu chodím do školy rád
- B. Nemá na absenci ve škole žádný vliv
- C. O třídu má malý zájem, k docházce nás nemotivuje

10. Má školní prostředí vliv na Vaši absenci?

- A. Cítím se zapojený/á do dění ve škole (studentská rada, volba zvonění, dotazníky spokojenosti, chov včel a výroba vlastního medu, dobrovolnické charity, soutěže...)
- B. Ano, příjemné prostředí pro komfort studentů snižuje absenci (barevná výzdoba, kuchyňka, občerstvení, posezení, akvárium, piano..)
- C. Prostředí školy ani možnost zapojení do dění ve škole nemá na absenci žádný vliv

11. Domníváš se, že existuje přímá úměra mezi vysokou absencí a nechutí učit se?

Čím větší absence, tím větší nechut' k učivu?

- A. Ano
- B. Ne